

Nincs jövő? – A főiskolai képzés bizonytalan időkben¹

Mindenütt bevételecsökkenés, átstrukturálások, rövidített munkaidő, eltolt fizetéseképtelenség, fenyegető elbocsátások – a növekedés évei után most nem rózsás a helyzet. Hogyan néznek szembe a kihívásokkal a főiskolák a pandémia éve után? A második digitális Prolight + Sound BIZLounge keretében három főiskolai tanár értékelt a kialakult helyzetet.

Fotó: PAUL WASSERMAN

A Prolight + Sound 2021 keretein belül a BIZLounge-ban a főiskolai oktatás helyzetét és jövőjét is megvitatták

Ami egy évvel ezelőtt elképzelhetetlennek tűnt, az most az új alaphelyzet: egy teljes év online. Oktatás online, gyakorlatok online, zárthelyi dolgozatok online. 2020 áprilisában nagy beavatkozással, a nyári szemeszter kezdetével az oktatást a legközelebbi idő alatt kellett átalakítani a jelenléti oktatásból alternatív online formátumokká. Ez viszont inkább szépitett körbeírása a radikális transzformációnak, az áttérésnek a fizikai jelenlétre épülő oktatásból a távoktatásra. A műszaki infrastruktúra, egyéni szinten a hallgatóknál és oktatóknál, és intézményileg a főiskolán megfelelő szerverkapacitással, az adminisztratív folyamatok digitalizá-

lása – mindez hetekkel, néhol hónapokkal később lett kialakítva. Nemesak szakmai kompetenciákra és nagyfokú rugalmasságra, hanem hirtelen digitális tudásra is szükség lett. A három „járványszemeszterben” új oktatási formák jöttek létre annak érdekében, hogy a tárgyakat a távolból lehessen oktatni.

Áttörni az egyoldalú online kommunikációt

A Mittelhessen Műszaki Főiskolán (THM) intenzíven dolgoznak azon, hogy a rendezvényszervezés és -technika szakirány hallgatói ismét használhassák a laborokat – virtuálisan és online. Arno Gramatkének, a THM audiovizuális és média-technika/rendezvénytechnika-professorának

szívügye a virtuális labornytás, ahol az elméleti ismeretek átadása online működik. Ami leginkább megsínyli a járványt, az a gyakorlati oktatás.

A stúdiókkal és filmprodukciónkkal tartott szoros kapcsolat tette lehetővé a hamburgi Alkalmazott Tudományok Főiskola (HAW) média-technika-hallgatóinak a gyakorlati tapasztalatszerzést – stúdióprodukciónál, szigorú higiéniai feltételekkel. Ugyanis ezek a stúdiók továbbra is dolgoztak, ez alatt az év alatt az előadásoknál sok mindent kipróbáltak digitális és vegyes technikával, csak éppen nem élőben. Roland Greule, a HAW világítástechnika-professzora elmondta, hogy az oktatásban a produciókat – a járványügyi szabályok miatt – egymástól távol eső helyszínekről, együttműködve tudták megvalósítani.

¹ Thomas Sakschewski: No Future? Hochschulbildung in unsicheren Zeiten. c. német nyelvű cikk fordítása. BTR 2021. 3. sz. 86–87. o.

Médialabor, Technische Hochschule Mittelhessen (THM)

A távoktatás mind az oktatók, mind a diákok számára még mindig szokatlan. A fásasztó hétköznapiakat szemináriumok vagy monológ formájú előadások jelentik az előadóknak és a képernyők előtt ülő hallgatóknak – utóbbiak pedig vagy követik ezeket, vagy nem. Az egyoldalú kommunikáció áttörésére számos lehetőség és eszköz létezik az aszinkron oktatásban: oktatóvideók és prezentációk, wikik, fórumok, feladatok és tesztek, amelyek integrálhatók a tanulási platformokba:

A követelmények nőnek, a nyereség is jön majd

Ezzel párhuzamosan jönnek létre a böngészőalapú adateserelő formák, bővül a kommunikáció, a téralapú, a felhasználói egér (tartózkodási helyét) a digitális térben felismerő együttműködés egyre növekedő piaca. Ez még többnyire kétdimenziós marad, a résztvevők madárperspektívában maradnak akkor is, ha helyben vagy videochatben beszélgetnek egymással.

Minimum második képernyőre és a teljes idő alatt igen magas koncentrációra van szükség ahhoz, hogy a prezentációt, a chatben feltett kérdéseket és a digitális táblaképet egy visualizer segítségével is folyamatosan kezelje az oktató.

Ennek nyeresége viszont nagy, mind az oktatás, mind a hallgatók számára. A webforrások ad-hoc integrálása a hallgatók számára bővíti az oktatási tartalmakat, a grafikák és szövegek azonnali digitális elérhetőségét támogatja, amivel megspórolható a későbbi, időigényes utánajárás, ráadásul a kézzel történő rajzolás és kommentálás sokszor személyesebb kapcsolatot hoz létre, mint ami a jelenléti oktatásban van.

A hallgatók száma növekszik

Az elmúlt három szemeszterben az említett két főiskolán egyaránt emelkedett a hallgatók létszáma. Sőt, a berlini Beuth Műszaki Főiskola színház- és rendezvénytechnika és menedzsment szakán az elsőévesek és a mesterképzésben részt vevők száma megduplázódott a vírus előtti szemeszterhez képest. A hamburgi HAW-nál is hasonló a helyzet, különösen a mesterképzések iránt nagy az érdeklődés, annyira, hogy nem tudnak minden jelentkezőt felvenni.

Az okok különbözők. A Beuth Főiskolán fontos szempont, hogy feloldották az előzetes kötelező gyakorlatot. A szakképzéseken jelentősen megnövekedett azon érdeklődők száma, akik évek óta a rendezvényszervezés területén dolgoznak, és most a kialakult helyzetet szeretnék továbbképzésre használni, illetve arra, hogy a sokéves gyakorlati ismereteiket szakképzéssel erősítsék meg.

A mesterképzésnél sokszor az is ok, hogy a pandémia miatt munkahelyek szűntek meg. Egye-

Hang- és fénytechnikai labor az Alkalmazott Tudományok Főiskoláján (HAW), Hamburg

a videoplatformok közösségi funkciói, vagyis a videók megosztása, a chat funkció vagy a megosztott jegyzetek használata oktatási jegyzetként és szövegalapú vitáknál.

A jövőben ezek a találkozások valószínűleg egy háromdimenziós térben, avatárok használata mellett történnek, ez már prototípusként elérhető. Az oktatókkal szemben támasztott elvárások nőnek.

seknek, akik a nappali oktatást eddig nem tudták bevállalni, az online oktatás vonzó megoldást nyújt. Ahogy az egyik hallgató a bemutatkozás során nyíltan elmondta, maradhatott volna otthon, várva, hogy ismét beinduljon valami. De ő inkább megragadta a lehetőséget, hogy megszerezze a mesterfokozatot. Különösen most, hogy már nem kell ingáznia és szobát bérelnie Berlinben.

Új lehetőségek

A harmadik koronavírusos szemeszterre az oktatók, a hallgatók és maguk a főiskolák is kezdtek bejelenni az új helyzetbe. Miért ne folytatnánk az új, kialakult gyakorlatot a pandémia után is?

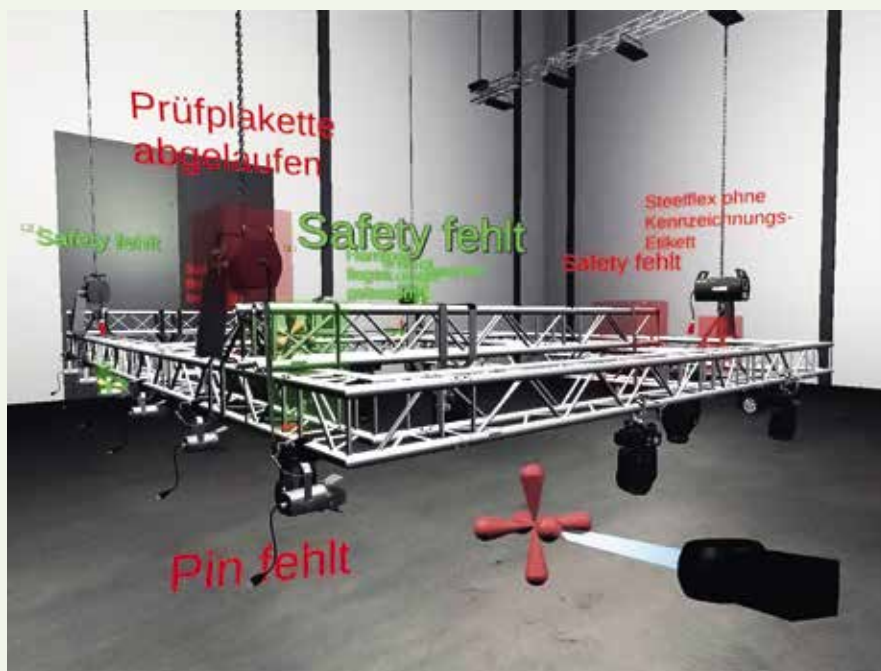
Az új forgatókönyv önkritikus, ugyanis a jövőbeli hibrid oktatási formákhoz minden területen – személyzet, technika, sávszélesség – hiányosságok vannak. Így a nappali oktatáshoz visszatérve néhány dolog el fog veszni, mert a hétköznapokban a hibrid oktatás megvalósítása sokkal nehezebb, mint a tisztán jelenléti vagy tisztán online oktatás.

De más területen is nyílnak lehetőségek. A távolból működtetett laboratóriumok időtől és tértől függetlenül tudják biztosítani a hallgatóknak azt a lehetőséget, hogy kézzelfoghatóan ismerkedjenek meg a gyakorlatban használt technikával. Már a hamburgi HAW-ban is gondolkodnak azon, hogyan nézzen ki a jövő digitális stúdiója. A pandémia után a technikai lehetőségek mellett az adminisztratív változások kerültek előtérbe, legyen szó digitális aláírásról a leckekönyvben, az online fogadóóráról vagy a merev órarendek feloldásáról. Úgy tűnik, a jövőben szélesíteni lehet az oktatási kínálatot a megszokotthoz képest. Hogy a főiskoláknak sikerül-e létrehozniuk a mini kvalifikációs oktatási rendszert, amely az életünk végéig tartó tanulást tenné lehetővé, az majd elvlik.

Lehet, hogy ezekből a gondolatokból első lépésként egy nyári akadémia jön létre. A helyi cégekkel kialakított szoros kapcsolatok is segíthetik a továbbképzési kínálatokat, például bővíthetnék és kiegészíthetnék a rendezvénymenedzsment meglévő oktatási formáit. Különösen a színház- és rendezvénytechnika területén látnak lehetőséget duális szakok bevezetésére és független kreditek, bizonyítványok kiadására. Még több

Színháztechnikai szimulátorok

A színház mindig úttörő szerepet játszott az új technológiák kifejlesztésében és alkalmazásában; a művészi és technikai innováció, kísérletezés és kutatás helye. A színházak voltak az első villamosított épületek jóval azelőtt, hogy a városok közvilágítást kaptak volna. Ma a színházi számítógépes platformok autonóm módon működnek, és az intelligens reflektorok előre látják a színészek mozgását. A színházaknak és rendezvényhelyszíneknek a műszaki innováció és az új technológiák laboratóriumának kell maradniuk. Az „Im/Material Theatre Spaces” kutatási projekttel a színház és színészei innovatív erejét szeretnék összekötni, és ezáltal hozzájárulni a színház jövőbeli életképességének előmozdításához.

Virtuális gyakorlóprogram színházi gépezeti feladatok végzésére. A Beuth Hochschule für Technik, Berlin diákjai és a digital.DTHG csapat közös fejlesztése

A Beuth Hochschule für Technik Berlin Johannes Muck és Erik Bayer diákjai és a digital.DTHG csapat közösen fejlesztenek olyan VR prototípusokat, amelyekkel szimulálni lehet a gyakorlatot és a veszélyeket. Ilyen például a Veszélyérzékelő – hibák keresése a virtuális térben program.

A „Hazard Detector” virtuális szimulátor célja, hogy reális munkakörnyezetet virtuálisan létrehozva próbára tegye és ellenőrizze a diák elméletileg megszerzett ismereteit. A virtuális térben egy truss tartószerkezetet kell összeállítani, majd felszerelni a fényvetőket és egyéb berendezéseket. Mielőtt a tartószerkezetet a láncos emelők a felső helyzetébe húzzák, a hallgatóknak el kell végeznie egy utolsó biztonsági ellenőrzést, és meg kell határozni a lehetséges veszélyforrásokat. Ha hibát vétett valahol, a szimulátor jelzi, és nem engedi a tartó felemelését.

kiseb lépésre lesz szükség a nyitott oktatási kínálat eléréséig.

Már a pandémia előtt tervezték a rendezvénytechnika és -menedzsment mesterkurzusának átalakítását munka mellett végezhető mesterképzéssé. Ezt eddig az órarend és az oktatásban szigorúan elvárt személyes jelenlét akadályozta.

Most viszont bebizonyosodott, hogy másképpen is működik az oktatás – miért ne lehetne a jövőben is megtartani ezt a rugalmas tanítási módszert?

Thomas Sakschewski

a berlini Beuth Műszaki Főiskola professzora

A kulisszás színpadokat felváltó Asphaleia színpad az Operaházban története és működése

www.tuzbenszuletett.hu

4 Welcome to a New Chance (BY GERGELY LAKATOS)
 State subsidy provided to the Hungarian Society for Theatre Technology allows realization of new projects like the improvement of the infrastructure, extension of on-line presence, publishing specialist books and restarting professional activity. Financial backing of colleagues impacted by the pandemic may become possible, too.

THE EIFFEL ART STUDIOS

5 Enhanced Lighting Dimmer in the Eiffel Art Studios (BY DÁNIEL PERGEL)
 In our previous issue, we reported about the Eiffel Art Studios being put into service. Now, we describe the stage lighting system of the Bánffy Hall built of state-of-the-art dimmers developed by PLS Electronic Ltd. in Hungary.

STAGE LIGHTING

8 Current Development of Light Consoles (BY PÉTER KISS)
 A subjective review of the trends of the past decade, the re-arrangement among lighting console manufacturers and the influence of information technology onto light consoles as well as the improvement with the eyes of an experienced professional.

AWARD WINNERS

13 Congratulations (BY IMRE KÁRPÁTI)
 This year, Company of Vígszínház awarded tailor Mónika Gereg, a loyal member of this theatre for 18 years, with the Várkonyi Zoltán Memorial Prize.

SCENERY DESIGN

15 "In Fair Verona, Where We Lay Our Scene..." (BY IMRE KÁRPÁTI)
 World of Romeo and Juliet appears in a double mirror on the stage of the National Theatre in Budapest.

STAGING

17 Light Determines Space (BY IRISZ ÁBEL, BTR)
 Premiere of Molière's play The Miser was prepared in the Saarländisches Staatstheater during the pandemic and the scenery designer created a rather unique space for the performance.

THEATRE RECONSTRUCTION

21 I Came to Bury Rather Than Praise the Reconstruction of the National Theatre in Győr (BY JÁNOS SÁNDOR – ANDRÁS RUPPERT)
 Execution plans for reconstruction of the 43-year-old shabby theatre building have been completed. The new town management stopped the project and even implied the demolition of the building. The reconstruction plans, which were made with much professional competence but will never come true.

EXPERIENCE MADE GOING TOURS

26 It Seemed to Be a Great Idea That Time! (BY OTTÓ SIMON)
 Guest theatre performances brought to larger cultural centres in some of which the author found strange architectural solutions.

OPEN-AIR THEATRES

30 Renewal of the Auditorium of the Open-Air Theatre in Városmajor (BY IMRE KÁRPÁTI)
 The refurbished auditorium of the Open-Air Theatre in Városmajor, Budapest

NEWS FROM HUNGARY

33 Accident on the Stage of the Operetta Theatre
 During the full-rehearsal of Fiddler on the Roof in June, a decor dropping from the revolving stage hurt two dancers of the ballet.

33 Theatre Roadshow
 Stagelighting Course of AVL Trade Ltd. presents products of Robe and Visual Productions.

34 IX. INTERTON University
 This year's Conference of the 30-year-old INTERTON Group.

SAFETY AND SECURITY

40 Safety in Scenic Solutions (BY FELIX MALKOWSKI, BTR)
 The German Standard DIN delimits application of safety and security devices in stage settings.

TECHNOLOGICAL NOVELTIES

45 Pelyhe - Elimex

EXHIBITION

48 Ilona Keserü (BY IMRE KÁRPÁTI)
 Exhibition "Costume designs, screen prints, drawings about Szentendre and from the 20th century" of the versatile artist was opened in Szentendre, Hungary.

49 Erkel Ferenc Memorial House (BY IMRE KÁRPÁTI)
 The house where the great Hungarian composer, conductor and pianist was born in Gyula, Hungary.

NEWS FROM ABROAD

50 Multilingual dictionary of Theatre Words available for download – Theatre Words

50 Grotesque Comedy – Exhibition of L. O. Burnacini in Vienna

52 Projection screens and surfaces – ShowTex Buyer's Guide e-book

53 Theatre at the Campus – Berkshire, Horris Hill, UK

EDUCATION

55 No Future? – Academic Education in Uncertain Times (BY THOMAS SAKSCHEWSKI – BTR)
 Within the digital Prolight + Sound BIZLounge, three German university lecturers evaluated the current situation.

HIRDETŐINK

AudMax	60. o.	Jelmezzart Kft.	59. o.
AVL Trade Kft.	35. o.	Lisys-Proiect Kft.	20. o.
Beckhoff Automation Kft.	39. o.	Luminis Kft.	46. o.
Bosch Rexroth Kft.	2. o.	Pelyhe & Társa Kft.	12. o.
Chromasound Zrt.	33. o.	Színpad Automatika Kft.	41. o.
Elimex Kft.	14. o.	Színpad- és Emelőgéptechnika Kft.	43. o.
Elimex Kft.	27. o.	Theiss Hajtástechnika Kft.	32. o.
Elimex Kft.	47. o.	Tüchler GmbH	51. o.
Gépbér Színpad Kft.	29. o.	Tűzben született	57. o.
Gépbér Színpad Kft.	52. o.	Színpad előfizetés.	49. o.
INTERTON Group	34. o.		

facebook.com/jelmezart.kft

instagram.com/jelmez_art/

Vállalunk színházi produkciók komplett
jelmez kivitelezését, tervezését.

www.jelmezart.com

V-160HD STREAMING VIDEO SWITCHER ÚJ SZTENDERD A HIBRID ESEMÉNYEK KEVERÉSÉBEN

Videókeverés bármilyen eseményen Full HD felbontásban a minden körülményre elegendő számú SDI és HDMI I/O segítségével, és egyidejűleg streamelés bármely népszerű webes platformra USB-C-n keresztül.

A 8 videó effekt layer, 40-csatorna digitális hangkeverő szekció és integrált PTZ kamera vezérlés, valamint a következő generációs automata vezérlés segítségével minden élő esemény lebonyolítása egyszerűvé válik.

Mindaz egy hordozható kialakításba csomagolva, broadcast stílusú interfésszel, amelyet egyetlen kezelő is könnyen működtethet. A V-160HD segítségével a maximumot hozhatja ki a hibrid eseményekből.

PROAV.ROLAND.COM

VR-4HD

HD Studio

Beépített USB 3.0 felvételre és Internetes közvetítésre

VR-1HD

AV Streaming Mixer

A „plug and play” broadcast stúdió

VC-100UHD

4K Video Scaler

Konvertálás, streamelés, skálázás akár 120, 144, és 240 Hz-en

P-20HD

Video Instant Replayer

Professzionális visszajátszás bármilyen produkcióhoz

Audmax Kft.
1107 Budapest,
Fogadó u. 3.

Roland
Professional A/V